

CRNA GORA
SKUPŠTINA

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/21-55/

Podgorica, 20. decembar 2021. godine

**INFORMACIJA
O POSJETI DELEGACIJE ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
INSTITUCIJI ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE,
održanoj 26. oktobra 2021.**

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović i članica Odbora Jelena Božović posjetili su instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Posjeta je realizovana 26. oktobra 2021. godine u skladu sa Planom aktivnosti Odbora za 2021. godinu, a po pozivu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, saopštenom na 53. sjednici Odbora 12. februara 2020.

U otvorenom, srdačnom i konstruktivnom razgovoru sa zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Sinišom Bjekovićem, zamjenicom Zaštitnika Snežanom Mijušković i generalnim sekretarom Dankom Damjanovićem poslanici su upoznati sa ključnim aktivnostima institucije Zaštitnika u ovom periodu, uslovima u kojima rade zaposleni, finansijskim sredstvima kojima raspolažu, kao i problemima sa kojima se suočavaju i potrebama u pogledu finansijskih i kadrovskih kapaciteta u predstojećem periodu.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je izrazio zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom sa Zaštitnikom, uz obećanje da će Odbor i u predstojećem periodu, u domenu svojih nadležnosti, pružati podršku instituciji Zaštitnika. Ocijenio je da institucija Zaštitnika, na čelu sa zaštitnikom Bjekovićem raspolaže veoma kvalitetnim kadrom i da je institucija posvećena svom poslu što prepoznaju i građani. Podsjetio je da je poslednji Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori izazvao dosta nedoumica i različitih tumačenja u javnosti, ali se u njemu prepoznaje kvalitetan rad Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. S obzirom da su ljudska prava mnogim licima u Crnoj Gori ugrožena, mišljenjaje da će institucija Zaštitnika koja, po njegovom shvatanju i shvatanju većine građana radi kvalitetno, uvijek imati dosta posla.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković je izrazio zadovoljstvo posjetom predstavniika Odbora za ljudska prava i slobode, kao i podrškom koju Institucija ima od Odbora koja traje godinama. Posebno zadovoljstvo je izrazio ocjenama iz nedavno objavljenog Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2021. godinu koja je prepoznala rezultate rada Institucije. Naglasio je da dobijaju svakodnevnu podršku međunarodne zajednice. S obzirom da naredne godine očekuju proširenje kapaciteta, od Uprave za imovinu su zahtijevali dodatni prostor od 23 metra kvadratna. Saopštio je da će predlogom zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava za 2022. godinu koji će dostaviti Odboru za ljudska prava i slobode zahtijevati minimalno povećanje budžetskih sredstava, prventveno u cilju nabavke terenskog putničkog vozila neophodnog za aktivnosti koje imaju u praćenju prinudnog udaljenja stranaca. Naglasio je da sada cijela institucija Zaštitnika djeluje kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture. Posebno je istakao da je Evropska agencija za upravljanje operativnom saradnjom na spoljnim granicama (FRONTEX) registrovala da je jedino institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u okviru izvještaja notirala zapažanja koja su imali u vezi sa migracijom i readmisijama. U postupcima prinudnog udaljenja stranaca posebno su se bavili praćenjem prinudnog udaljenja djece bez pratnje. U tom dijelu, ocijenio je da je potrebno uspostaviti bolju saradnju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i sa FRONTEX-om. Ocijenio je da je predstojeća posjeta Odbora za ljudska prava i slobode Centru za prihvata u Spuzi planirana u pravo vrijeme kako bi se članovi Odbora detaljnije upoznali sa stanjem u ovoj oblasti. Ukazao je da ne treba dozvoliti da se na granicama Crne Gore dešavaju incidentne situacije po pitanju tretmana migranata, kao što su se dešavale na granicama Mađarske i Hrvatske. Zaštitnik je naglasio da Crna Gora ne može da se vraća nazad, već mora napredovati na putu evroatlanskih integracija.

Zaštitnik je saopštio da je Institucija od početka ove godine primila 822 pritužbe, pri čemu je njihov broj značajno povećan nakon događaja na Cetinju 4. i 5. septembra ove godine. Takođe, značajan broj pritužbi se odnosi na socijalne probleme građana i njihovu egzistenciju. Smatra da državni organi treba blagovremeno da obavještavaju građane o pitanjima koja ih se tiču. U oblasti diskriminacije i dalje se bilježi veliki broj pritužbi, a građani im se često obraćaju i za savjete. Takođe, svakodnevno od međunarodnih organizacija dobiju zahtjeve za dostavljanje određenih podataka, što iziskuje dodatni angažman zaposlenih u Instituciji. Istakao je da se transparentnost ogleda u radu nezavisnih institucija, što bi trebalo da bude osobina rada i drugih institucija, poput sudova, a prvenstveno Ustavnog suda. U sektoru koji se tiče pravosuđa i uprave, počeli su se baviti i predugim trajanjem tužilačkih istraga. Zaštitnik je mišljenja da je u tom pogledu u posljednje vrijeme podignut nivo svijesti u tužilaštvu i od njih dobijaju konkretne podatke o postupanju po preporukama. Zaštitnik je ocijenio da se u medijima pojavljuju naslovi koji su na granici govora mržnje, dok politički diskurs jenjava, ali posebno zabrinjava »preseljenje« govora mržnje na društvene mreže. Zaključio je da političari imaju najveću odgovornost da to zaustave, kao i da se prestane sa zloupotrebom djece.

Govoreći o problemima nasilja u porodici, zaštitnik Bjeković je saopštio da Protokol za postupanje u ovoj oblasti uopšte ne funkcioniše i da centri za socijalni rad ne mogu da realizuju veliki broj obaveza koje su im date, naglašavajući da je prilikom predlaganja zakonskih rješenja neophodno više razmišljati o mogućnosti njihove realizacije i o finansijskim sredstvima potrebnim za sprovođenje zakona.

Zamjenica Zaštitnika Snežana Mijušković je ocijenila da je saradnja institucije Zaštitnika i Odbora za ljudska prava i slobode uvijek bila izvanredna. Saopštila je da se cjelokupna ekonomska i politička situacija reflektuje na djecu i da zabrinjavaju podaci o siromaštvu i broju neuhranjene djece u Crnoj Gori, zbog čega je potrebna snažna podrška porodicama sa djecom, posebno onim koje su pogođene siromaštvom. Značajnom je ocijenila podršku i pomoć porodicama u nabavci udžbenika i školskog pribora, ali je istakla da obrazovanje sve više funkcioniše u digitalnom okruženju zbog čega su djeci potrebni i laptopovi. Ogroman je uticaj korone na mentalno zdravlje djece i primijetan je porast nasilja u porodici. Takođe, mnoga djeca tokom pandemije nijesu imala adekvatne uslove za praćenje onlajn nastave i sve veći broj seoskih škola ostaje bez učenika. Zamjenica Mijušković je istakla da su Vladi Crne Gore uputili preporuku da revidira sva zakonska rješenja koja se tiču obezbjeđivanja prevoza djeci, uz ocjenu da je u predstojećem periodu potrebno analizirati i obrazovne programe i baviti se temama koje su bile obuhvaćene predmetom »Građansko obrazovanje«. Problem Crne Gore je nedostatak djece, a o tome se gotovo ne govori. Potrebno je povećanje broja zaposlenih u ustanovama socijalne i dječje zaštite. Brojni su problemi u dijelu koji se odnosi na zdravstvenu zaštitu djece, a posebno djece sa autizmom. Crna Gora još uvijek nema dječjeg psihijatra, zbog čega je neophodno da Ministarstvo zdravlja objasni zašto ne raspisuje specijalizacije, odnosno subspecijalizacije ove vrste. Istakla je da Crnoj Gori nedostaje i ustanova u kojoj bi maloljetnici izvršavali izrečene mjere zavodskog tipa, jer se takve mjere sada izvršavaju u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, što je nedopustivo. Podsjetila je da se ne primjenjuje ni Protokol o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom uključenom u život i rad na ulici, donešen 2019. godine, na šta je i Odbor za ljudska prava i slobode više puta ukazivao svojim zaključcima. Zaključila je da je za rješavanje svih ovih problema neophodna bolja međusektorska saradnja.

Generalni sekretar institucije Zaštitnika Danko Damjanović je podsjetio da je u skladu sa izmjenama Zakona o državnoj upravi, Zaštitnik donio novi Akt o sistematizaciji na koji je Administrativni odbor Skupštine Crne Gore dao saglasnost 18. maja 2021. Njime je utvrđeno 35 radnih mjesta, od čega je 30 popunjeno. Jedno radno mjesto je sistematizovano za osobe sa invaliditetom i ta osoba radi u Sektoru za zaštitu od diskriminacije. Unaprijedili su web sajt i donijeli Strategiju upravljanja rizicima i Registar rizika. Predlogom zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava instituciji Zaštitnika u budžetu Crne Gore za 2022. godinu zahtijevaće oko 50.000 eura više u odnosu na ovu godinu, jer planiraju realizovati Dane Zaštitnika koje zbog pandemije nijesu bili u mogućnosti održati. Takođe, zahtijevaju minimalna sredstva za nabavku terenskog vozila.

Članica Odbora Jelena Božović je izrazila zahvalnost na svim informacijama dobijenim od predstavnika institucije Zaštitnika, napominjući da su je posebno zabrinuli podaci koje je saopštila zamjenica Mijušković, jer se tiču djece, kao posebno ranjive grupacije. Smatra da je neophodno dogovoriti način na koji bi se zajednički moglo doprinijeti rješavanju uočenih problema.

Ukazano je da Odbor za ljudska prava i slobode već duži niz godina njeguje dobru praksu da svojim zaključcima i zaključcima Skupštine, donesenim na predlog ovog Odbora, podržava preporuke

Zaštitnika upućene nadležnim institucijama, čime ih dodatno osnažuje. Međutim, nadležni državni organi, i pored toga, nekada ne realizuju preporuke Zaštitnika, pa se ovom problemu mora posvetiti dodatna pažnja.

Tokom razgovora je bilo riječi i o potencijalnim zajedničkim aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode i institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, poput posjeta Upravi za izvršenje krivičnih sankcija- Maloljetničkom zatvoru i centrima za socijalni rad.

Sagovornici su izrazili zadovoljstvo susretom, uz očekivanje da će kvalitetna i produktivna saradnja Odbora i Zaštitnika, koji su prirodni partneri i saveznici, biti nastavljena i u narednom periodu.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović